Vastaus kirjalliseen kysymykseen vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen laadun ja erityisosaamisen turvaamisesta Kelan hankinnoissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Olavi Ala-Nissilän /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 398/2018 vp:

> *Mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy, jotta Kansaneläkelaitos mahdollisimman nopeasti siirtyy vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen osalta palveluntuottajien rekisteröintimenettelyyn ja siten edistää asiakkaiden valinnanvapauden toteutumista tai*
>
> *mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy varmistaakseen, että ellei rekisteröintimenettelyyn voida viivytyksittä siirtyä, Kansaneläkelaitos jatkossa kilpailuttaessaan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen palveluntuottajia käyttää valintaperusteena riittäviä ja oikein valittuja laatukriteereitä?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kansaneläkelaitos järjestää vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) perusteella. Lain 5 §:n mukaan Kansaneläkelaitos vastaa lain toimeenpanosta ja sosiaali- ja terveysministeriö seuraa lain toimeenpanoa.

Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen myöntämisedellytykset ja sisältö uudistettiin vuoden 2016 alusta voimaantulleella lainmuutoksella (145/2015). Lainmuutoksessa säädettiin vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen palveluista, kuntoutuksen toteuttamisesta kuntoutujan arjen ympäristöissä sekä kuntoutuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisesta yhteistyöstä ja ohjauksesta. Vaativana lääkinnällisenä kuntoutuksena järjestettyjen terapioiden ja moniammatillisten kuntoutuspalvelujen tulee olla hyvän kuntoutuskäytännön mukaisia sekä perustua erityisasiantuntemukseen ja tarpeelliseen yhteistyöhön. Uudistuksen tavoitteena on varmistaa, että kuntoutuja saa tarpeen mukaisen tuen kuntoutumiselleen omassa arjessaan. Tämä edellyttää kuntoutuksen ammattilaisen työskentelyä kuntoutujan arjen ympäristöissä sekä vahvaa yhteistyötä kuntoutujan, hänen läheistensä ja muiden hänelle tärkeiden toimijoiden kanssa, jotta kuntoutuksessa opeteltavat asiat siirtyvät päivittäisiin toimintoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriön pitkäaikaisena tavoitteena on ollut siirtää painopistettä laitoksissa toteutettavasta kuntoutuksesta avomuotoisina lähempänä kuntoutujan arkea toteutettaviin terapioihin kuntoutuksen arkivaikuttavuuden parantamiseksi, resurssien tehokkaan käytön varmistamiseksi ja yhdenvertaisen kuntoutukseen pääsyn turvaamiseksi. Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen lainmuutoksella tuetaan tätä tavoitetta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 398/2018 vp

Kansaneläkelaitos on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka toiminnan valvonta kuuluu eduskunnan valitsemille valtuutetuille. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole toimivaltaa ohjata Kansaneläkelaitosta kuntoutuspalvelujen järjestämisessä eikä puuttua Kansaneläkelaitoksen toimintaan säädösten toimeenpanossa.

Kansaneläkelaitoksen on noudatettava kuntoutuspalvelujen hankinnoissa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016; hankintalaki). Hankinnat on kilpailutettava hankintalain mukaisesti ja noudattaen hankintalain tavoitteita ja periaatteita.

Kansaneläkelaitoksen vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatillisen yksilökuntoutuksen aikuisen neurologisen yksilökuntoutuksen hankinta- ja kilpailutusmenettelyä on kuvattu vastauksissa kirjallisiin kysymyksiin KKV 381/2018 vp ja KKV 388/2018 vp.

Kansaneläkelaitos on käynnistänyt selvityksen kuntoutuksen hankintojen prosesseista. Selvityksessä tarkastellaan hankintojen kilpailutusprosessien kehittämistä ja mahdollisia lainsäädännön muutostarpeita.

Kansaneläkelaitos valmistelee kuntoutuspalvelujen järjestämiseen uutta palveluntuottajien rekisteröitymismenettelyä, jonka toteuttamiseen tarvittava rekisteröitymisjärjestelmä on valmis käyttöönotettavaksi vuonna 2020. Rekisteröitymismenettelyssä kaikki tietyn kuntoutuspalvelun tuottamisen edellytykset täyttävät palveluntuottajat voivat rekisteröityä kyseisen palvelun tuottajiksi. Riittävä palvelun laatu varmistetaan uudistettujen palvelukuvausten ja muiden rekisteröitymisen edellytysten kautta. Rekisteröitymismenettely mahdollistaa asiakkaille palveluntuottajan nykyistä laajemman valinnan.

Rekisteröitymismenettelyyn siirtyminen edellyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamista. Hallitus suhtautuu myönteisesti rekisteröitymismenettelyn käyttöönottoon ja asiakkaan valinnanvapauden laajentamiseen Kansaneläkelaitoksen kuntoutuksessa. Lainvalmistelu edellyttää kuitenkin muun muassa eräiden vastaavien kysymysten selvittämistä ja ratkaisemista, jotka ovat parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lakiehdotuksen (valinnanvapauslakiehdotus) yhteydessä. Lainvalmistelun osalta on siten tarkoituksenmukaista odottaa valinnanvapauslakiehdotuksen hyväksymistä eduskunnassa. Muut selvitettävät ja ratkaistavat asiat koskevat muun muassa asiakkaiden ja palveluntuottajien oikeuksia ja oikeusturvaa sekä korvausten määrittelemistä. Lainvalmistelu edellyttää myös riittävien resurssien varaamista lainvalmistelutyöhön sosiaali- ja terveysministeriössä.

Helsingissä 30.10.2018

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila